

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Miten reiluus ja kannattavuus määritellään tässä ja millä toimenpiteillä niitä kohti pyritään? Tosiasia on, että kaupan voitot ovat tällä hetkellä suuremmat kuin maataloustulo.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Nykyisen ruokaketjun sijaan strategian pitäisi auttaa luomaan erityyppisiä, myös lyhyitä ja paikallisia ruokaketjuja.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Raaka-ainevienti ei tuo suomalaiselle ruokaketjulle kansainvälistä kilpailukykyä, vaan strategian tulisi sisältää keinoja jatkojalostuksen lisäämiseen ja erikoistuotteisiin, joiden kautta voitaisiin päästä elintarvikeviennin kasvattamiseen.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Iso osa maataloudesta kiinnostuneista nuorista toivoo tulevaisuudelta täysin toisenlaista maatalousyrittäjyyttä kuin mitä nykyinen ruokajärjestelmä tarjoaa. Tärkeää olisikin korostaa strategiassa tilojen diversiteettiä ja monenlaisia mahdollisuuksia tuottaa ruokaa.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Ainoa tapa lisätä tuotantoeläinten hyvinvointia ei voi olla teknologian kehittäminen ja eläintilojen yksikkökoon kasvu. Tarvitsemme nimenomaan pienempiä eläinyksiköitä, jotka kykenevät

laiduntamaan eläimiä sekä peltolaitumilla että ennen kaikkea luonnonlaitumilla. Tässä korostuu monihyötyisyys; tilat pystyvät esimerkiksi alkuperäisrotuisten eläinten avulla sekä tuottamaan ruokaa, tarjoamaan maisemanhoitopalveluita että säilyttämään geneettistä monimuotoisuutta.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Datatalouden tulisi nimenomaan tarjota tuottajille reiluja työvälineitä, eikä vain kerätä viljelijältä tietoa ruokaketjun muiden toimijoiden hyödynnettäväksi.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuus ei tarkoita sitä, että tuotetaan riittävästi ruokaa, vaan ennen kaikkea sitä, että koko ruokajärjestelmä pitää huolta ruoantuotannon turvaamisesta tulevaisuudessakin mm. vaalimalla luonnon monimuotoisuutta ja edelleen elintärkeitä ekosysteemipalveluita. Huoltovarmuuteen kuuluu monimuotoisuudesta huolehtiminen sen kaikilla tasoilla, unohtamatta geneettistä monimuotoisuutta.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Riskienhallinnassa tulee huomioida tilojen diversiteetti; monimuotoisista tiloista koostuvan ruokajärjestelmän resilienssi on huomattavasti parempi kuin pitkälle erikoistuneen, monokulttuurista harjoittavan järjestelmän.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Strategiassa pitäisi vahvasti huomioida erilaiset skenaariot; mitä tapahtuu, jos suomalaisten maatilojen määrä jatkaa laskuaan ja yksikkökoko kasvuaan? Onko suunta se, mitä nuoret tulevaisuuden ruoantuottajat haluavat?

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Omavaraisuusasteen nosto ei saa strategiassa perustua vain teknologiaan ja innovaatioihin, vaan strategian on tarjottava konkreettisia, kestävyyttä edistäviä toimenpiteitä, kuten uudistava (regeneratiivinen) viljely, luomutuotanto, paikallinen biokaasutuotanto jne.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen (ja edelleen ekosysteemipalveluiden turvaaminen) tulisi olla keskeinen teema strategiassa, jonka tulisi edistää ruokajärjestelmän kestäväyttä. On

tosiasia, että maataloutta ei ole ilman luontoa, eikä teknologialla pystytä korvaamaan luonnon ainutlaatuisia prosesseja.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Strategiaan tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä vähennysten tekemiseksi, varautuminen ilmastomuutokseen ei riitä.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Luonnon monimuotoisuuden lisääntymiseksi tarvitaan sekä tuottajia tehokkaihin toimenpiteisiin kannustava tukijärjestelmä että vahva poliittinen tuki ja tahtotila, sekä pitkäjänteisyyttä. Nykyisen ruokajärjestelmän jatkuvaan erikoistumiseen ja eriytymiseen ohjaava malli ei ole pitkällä aikavälillä kestävä.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Tuottajille tarjottavaa neuvontaa on kehitettävä kohtaamaan myös tulevien viljelijöiden tarpeet, eli kyetä rakentamaan liiketoimintamalleja myös heille, jotka haluavat viljellä pieniä tiloja, tuottaa lähiruokaa, viljellä monipuolisesti, toimia yhteistyössä ja hoitaa luontoa.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Ruokastrategian taustatyössä on hyvin tunnistettu nykyisen ruokajärjestelmän ongelmakohdat, mutta ainakin tässä vaiheessa, ilman konkreettisia toimenpidemalleja, strategia jää valitettavasti kevyeksi sanahelinävisioksi, joka ei edes pyri muuttamaan nykyisen ruokajärjestelmän suuntaa. Siinä missä tässä strategiassa peräänkuulutetaan rohkeita innovaatioita, toivoisi strategian laatijoilta nyt rohkeutta luoda sellaisia toimenpiteitä, jotka aidosti lisäävät ruokajärjestelmän monimuotoisuutta, kestävyyttä ja resilienssiä.

Anne Rintamäki
Suomenkarja ry